

dr Dorota Gołek-Sepetliewa
Instytut Literaturoznawstwa
Wydział Humanistyczny
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Autoreferat

1. Imię i nazwisko.

Dorota Gołek-Sepetliewa

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

2009 – doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa

Stopień przyznany przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach na podstawie rozprawy doktorskiej *Formuły absurdu w twórczości poetyckiej Konstantina Pawłowa* (promotor: dr hab. Celina Juda, prof. UJ).

Recenzenci:

dr hab. Grażyna Szwat-Gyłybowa (Uniwersytet Warszawski)

dr hab. Lech Miodyński, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach).

2005 – magister filologii słowiańskiej

Uniwersytet Jagielloński, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Słowiańskiej, Katedra Filologii Bułgarskiej i Macedońskiej, studia magisterskie, specjalność: bułgarystyka.

Praca magisterska: *Homo emigranticus i wygnaniec wewnętrzny. Kategorie emigracji zewnętrznej i wewnętrznej w literaturze bułgarskiej* (promotor dr hab. Celina Juda).

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

Od 1.10.2019– obecnie

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Instytut Literaturoznawstwa, adiunkt badawczo-dydaktyczny, koordynator wydziałowy ds. współpracy międzynarodowej (pełny etat).

1.11.2012–30.09.2019

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Słowiańskiej, Zakład Sławistyki Kulturoznawczej, adiunkt naukowo-dydaktyczny, koordynator Erasmus+ (pełny etat) [w tym 18.09.2015–15.09.2016 urlopy macierzyński i rodzicielski].

15.02.2010–31.10.2012

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Słowiańskiej, Zakład Literatur Słowiańskich, asystent naukowo-dydaktyczny (pół etatu).

1.10.2006–30.09.2009

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Słowiańskiej, Zakład Literatur Słowiańskich, asystent naukowo-dydaktyczny (pół etatu) [w tym 21.07.2009–15.12.2009 oraz 23.05.2008–26.09.2008 urlopy macierzyńskie].

1.10.2005–30.06.2006

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Filologiczny, Instytut Filologii Słowiańskiej, Zakład Literatur Słowiańskich, asystent naukowo-dydaktyczny (pół etatu).

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie, w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.

Monografia naukowa:

Dorota Gołek-Sepetliewa, *Pamięć kulturowa a symptomy traumy. Idea ojczyzny w liryce bułgarskiej po 1989 roku*, Wydawnictwo UŚ, Katowice 2023, ss. 386. ISBN 978-83-226-4348-8 (wersja drukowana), ISBN 978-83-226-4345-7 (wersja elektroniczna).

Recenzenci:

dr hab. Wojciech Józwiak, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

dr hab. Kamen Rikev (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej).

Zasadniczym celem monografii jest wielostronna interpretacja idei ojczyzny w liryce bułgarskiej po 1989 roku przez pryzmat koncepcji pamięci kulturowej i traumy. Zgodnie z przyjętym modelem teksty poetyckie są nośnikami pamięci kulturowej i traumatycznej, a zatem wyznaczają przestrzeń, w której pamięć jest przedmiotem kreacji, zachowania i wspólnotowego konsensusu. W ramach afirmatywnego lub krytycznego dialogu lirycznego z tradycją literacką dochodzi do rekonstrukcji, odtworzenia lub rewizji tradycyjnych wyobrażeń o tym, co rodzime. Manifestowany w liryce stosunek do ojczyzny bułgarskiej objaśniany jest w szerokich kontekstach historycznych, społecznych, kulturowych i literackich. Analityczny opis idei ojczyzny odnosi się głównie do wątków traumatycznego charakteru bułgarskiej (post)transformacji i jej ideowej polifonii.

Podstawy teoretyczne takiego spojrzenia daje literaturoznawstwo ukierunkowane na kulturę pamięci. Niemieccy badacze Astrid Erll oraz Ansgar Nünning, zainspirowani paradygmatem pamięci kulturowej rozwijanym przez Jana Assmanna, ukazują relację pomiędzy pamięcią i literaturą, traktując obszar literatury jako medium pamięci. Nawiązując do poglądów ustalonych w niemieckim kręgu kulturoznawczej refleksji o pamięci, można wskazać, że literatura działa w obrębie kultury pamięci i jest jednym ze sposobów tworzenia pamięci. W materii literackiej tkwią źródła paradygmatów kulturowych, modeli doświadczania przeszłości i schematów kształtujących określone wersje oraz wyobrażenia o niej w obecności wątków, motywów, tematów, postaci i wartości, które są uznawane za cenne przez daną wspólnotę narodową. Użytecznymi kategoriami interpretacyjnymi na potrzeby pracy okazują się antropologiczne i socjologiczne pojęcia miejsca pamięci oraz krajobrazu pamięci. Wpisane w świadomość zbiorową poprzez literackie wywołanie, poddawane są zabiegom subiektywizacyjnym, w zależności od sposobów i warunków poznania właściwych podmiotowi literackiemu. Z kolei obszar problemowy literatury jako medium pamięci traumatycznej dotyczy kilku zjawisk. Podjęcie refleksji nad kategorią pamięci traumatycznej, według Dominicka LaCapry – wyłania przeszłość, która nie jest po prostu zamkniętą i skończoną historią. Wciąż żyje w doświadczeniu i nawiedza czy

mami jednostkę. Bolesne przypominanie o zdarzeniu traumatycznym w tekstach literackich funkcjonuje w podmiotowym poczuciu melancholii, straty i nieobecności. Wspomnienie takie, jak tłumaczy Geoffrey H. Hartman, polega na ciągłym wynajdywaniu tropów odnoszących się do tego zdarzenia przez pominiętą lub głęboko rozdartą (rozszczepioną) pod jego wpływem psychikę. Na płaszczyźnie pamięci zbiorowej, w porządku symbolicznym i języku figuratywnym, trauma zyskuje status kulturowej bądź fundacyjnej i na stałe zapisuje się w literackich przedstawieniach. Cechuje ją ciągle wzbogacanie wyobrażeń, przymus powtórzeń oraz intensywność przywołań.

Tak zarysowana perspektywa badawcza, inspirowana studiami nad pamięcią, pozwala na opisanie różnorodnych strategii lirycznych dla nowego odczytania i interpretacji idei ojczyzny. Szczególne miejsce w kreacji jej znaczeń zajmuje uobecniony dialog z tradycją literacką jako polem istotnych afirmatywnych i krytycznych odniesień odtwarzających, rekonstruujących lub rewidujących tradycyjny paradygmat kulturowy Bułgarii. Powoduje to konieczność namysłu nad aspektami funkcjonowania wątków tradycji literackiej, jej obrazów, symboli, mitów, fantazmatów oraz znaczeniem nawiązań intertekstualnych do kanonu w praktykach lirycznych po 1989 roku.

Na przedmiot badań wybrałam twórczość czternastu znaczących przedstawicieli współczesnej liryki bułgarskiej. Katalog tekstów poetyckich z określonych umownie trzech dekad po 1989 roku obejmuje następujące tomiki: Iwan Teofilow (*Да, Геометрия на духа, Амфитеатър. Градът върху градове, Вярност към духа или значението на нещата*), Iwan Dinkow (*Спазми от отечеството*), Iwan Metodiew (*Майка на вселената, Песни за сираци и сирачета, Повече тишина*), Edwin Sugarew (*Родина, Събирачи на хартия*), Złatomir Złatanow (*Палинодии, На острова на копрофилите*), Ani Іkow (*Любов към природата, Поля и мостове, Изворът на грознохубавите, Зверове на Август, Мала АзиЯ на Душата*), Wojko Łambowski (*Ален декаданс, Господ е началник на караула*), Wałczo Wałczew (*Завладяване на родината*), Božidar Bogdanow (*Българско народностно тяло, Метафизика на движенията*), Płamen Antow (*Сантиментална география, Тотемът на вълка. Неполитическото*), Georgi Gospodinow (*Черешата на един народ*), Wojko Penczew (*Слизане в Египет*), Władimir Sabourin (*бакърена фабрика, Работникът и смъртта*), Płamen Dojnow (*Мистификации. Post festum. Любовникът и маестрото. Всящите градини на България, Истински истории,*

София Берлин, Балът на тираните). Wyekscerpowany korpus poetycki scala kulturowo-historyczna idea ojczyzny, której rozumienie koresponduje z ukształtowanymi w epoce odrodzenia narodowego i dobie powyzwoleniowej sposobami jej definiowania. Chodzi o kategorie, takie jak terytorium, wspólnoty krwi, języka, chwalebnej i tragicznej przeszłości, dziedzictwa przodków, heroizmu bohaterów narodowych, uczucia przywiązania i umiłowania, metafory oraz antropomorfizowanego obrazu matki, piękna przyrody.

Praca składa się z wprowadzenia, dwóch części – pierwsza ma charakter dyskursywny, a druga analityczno-interpretacyjny, podsumowania, noty biograficznej¹, bibliografii, indeksu osobowego i streszczeń w językach bułgarskim oraz angielskim.

W pierwszym rozdziale części I (*Kategoria pamięci w bułgarskiej humanistyce i naukach społecznych po 1989 roku*, s. 25–43) opisano rozliczne przykłady dotychczasowych badań nad kategorią pamięci, jej definicje i zastosowania w bułgarskiej humanistyce oraz naukach społecznych. Inspiracje płynące z zachodnioeuropejskiej myśli pamięcioznawczej pojawiają się w opracowaniach socjologów, historyków, kulturoznawców i filozofów. Koncepcje metodologiczne odnoszą się głównie do problematyzacji pamięci w optyce zbiorowej i jej repertuaru symbolicznego po 1989 roku. Podejmowane analizy zogniskowane są między innymi na zjawiskach różnicowania pamięci zbiorowej, fragmentacji wspomnień o nieodległej przeszłości narodowej i odzyskiwaniu pamięci zmanipulowanej. Eksploracja kategorii pamięci stanowi jeden z ważniejszych tematów badań w ostatnich trzech dekadach, jednak ten proces nie dotyczy w tak wyraźnym stopniu nauki o literaturze. Bułgarscy literaturoznawcy w obszar dotychczasowych rozważań włączają punktowe ujęcia tekstu literackiego jako nośnika pamięci zmanipulowanej, mitycznej i traumatycznej o narodowej przeszłości. Pojawiają się również prace eksplorujące pojęcie pamięci literackiej w zmuzealizowanej przestrzeni kulturowo-społecznej.

Kolejny rozdział (*Poezja bułgarska po 1989 roku w perspektywie historycznoliterackiej*, s. 45–84) zawiera przegląd liryki bułgarskiej, z okresu trzech dziesięcioleci po przełomie demokratycznym, w kontekście transformacji politycznej i kulturowej, bitwy pamięci o nieodległą przeszłość w środowisku twórczym, modeli

¹ Ze względu na specyfikę polskojęzycznych badań nad bułgarską twórczością liryczną po 1989 roku, która nie doczekała się dotychczas kompleksowych opracowań naukowych, uznałam za zasadne poszerzenie zakresu tematycznego pracy o część biograficzną i bibliograficzną, odnoszącą się do twórczości bohaterów studium.

liryki, opiniotwórczej roli periodyków literackich, funkcjonowania grup poetyckich i artystycznych. Wyeksponowane zostały różnicowanie ideowo-estetyczne oraz rozkwit wzorów postmodernistycznego i neoawangardowego w latach 90. XX wieku. Po ich wyczerpaniu następuje wyraźna apatia w praktyce poetyckiej, zrekompensowana rozpowszechniającym się, nowym typem liryki światopoglądowej, dla której polityczność jest sposobem interpretowania rzeczywistości i ludzkiego losu. Ze względu na brak polskojęzycznych opracowań tematu opisywane wielokierunkowe zjawiska umożliwiają powiązanie literatury podmiotu, analizowanej w drugiej części pracy, z procesem rozwojowym poezji bułgarskiej trzech dziesięcioleci po 1989 roku.

Część II zawiera pięć rozdziałów, których tytuły i podtytuły określają organizację tematyczną badanego materiału.

W pierwszym zatytułowanym *Ojczyzna przestrzeń* (s. 87–142) analizowane są strategie kreowania symbolicznych obrazów rodzimości czerpanych z przeszłości narodowej. Zawarta w nich idea ojczyzny wpisuje się w szerokie ramy historyczne, ideologiczne, literackie i kulturowe. Szczególny nacisk zostaje położony na liryczną wizję Płowdiwu jako miejsca pamięci kulturowej, aluzję do śródziemnomorskiego pejzażu miejskiego z przesłaniami ciągłości kulturowej oraz wielopłaszczyznowych znaczeń ojczystych. W nostalgicznym modelu idealizacyjnym manifestuje się podmiotowa świadomość bezpowrotnie utraconego dawnego świata bogactwa, dostatku i harmonii. Odczytywanie miejsc pamięci kulturowej pozostaje w zgodzie z modelami zawartymi w tradycji literackiej, lecz pojawiają się oryginalne koncepcje doświadczania miejsca w kategorii heterotopii. Wskazana zostaje polemika wokół kulturowych modeli funkcjonowania ojczyzny w opozycjach centrum – peryferie, swoje – cudze. Broniona jest teza, że liryczne doświadczenie ojczyzny wywołuje trwałe poczucie traumy i straty z powodu rozpadu tradycyjnych wartości odrodzeniowych – wspólnoty narodowej i matki Bułgarii.

Wiodąca kategoria w rozdziale *Język* (s. 143–157) wiąże się z lirycznymi strategiami aktualizacji tradycji cyrylo-metodejskiej oraz współczesnymi praktykami jej transmisji i odbioru. Remitologizacja języka bułgarskiego i alfabetów – gładolicy oraz cyrylicy – jest zgodna z odrodzeniową strategią nobilitującą jego funkcję w charakterze istotnego czynnika konsolidacji narodowej. Analizy skupiają się również wokół poetyckiej praktyki uwypuklenia procesu degradacji mitotwórczych znaczeń kulturowych języka ojczystego jako znaczącego ogniwa odrodzeniowej koncepcji narodu. W opracowaniu zwracam uwagę na liryczne reakcje na procesy manipulacji

w postrzeganiu dziedzictwa kulturowego, które pojawiły się w okresie reżimu komunistycznego. Nie bez znaczenia pozostaje konieczność ponownego odczytywania spuścizny kulturowej, zwłaszcza w kontekście banalizacji i osłabienia roli tradycji w realiach niepewności aksjologicznej czasów (post)transformacji i dominacji kultury popularnej. Ostatnim aspektem podjętych rozważań jest wskazanie ponadnarodowej, ogólnoludzkiej refleksji dotyczącej fenomenu języka, który jest odczytywany przez pryzmat ontologii podmiotowego doświadczenia istnienia.

Przedmiotem analizy w rozdziale trzecim (s. 159–178) są liryczne obrazy niewoli potraktowane jako formy traumy kulturowej, fundacyjnej i ontologicznej, których geneza sięga historycznej pieśni ludowej z okresu jarzma tureckiego oraz piśmiennictwa odrodzeniowego. Pokazano jak z punktu widzenia podmiotu dokonuje się konstytuowanie i aktywizacja pamięci traumatycznej, a także ekspresja doświadczenia traumatycznego. W badanych tekstach poetyckich procesy te prowokują stany melancholii, stałe są motywy zdominowania teraźniejszości przez traumatyczną przeszłość, podlegają repetycji obrazy niewoli właściwe kanonowi literackiemu oraz wątki konsekwencji wielowiekowej opresji. Zwrócona zostaje uwaga na nowe liryczne obrazy prześladowań, zniewolenia, bierności, apatii narodowej, nieumiejętności korzystania z wolności oraz manipulacji pamięcią o heroicznym tradycji historycznej w okresie wzmożonej ideologizacji.

Liryczne strategie przywoływania, tworzenia i krytyki modelu apologetycznej pamięci o narodowych bohaterach, herosach, bojownikach i działaczach z różnych epok historycznych stanowią wątek pierwszej części kolejnego rozdziału (s. 179–199). Opisane są w niej nostalgiczne wizje dziedzictwa trackiego, średniowiecznej Bułgarii, budowniczych Księstwa Bułgarii i Trzeciego Carstwa Bułgarii. Szczególną uwagę zwrócono na tekstowe znaki melancholijnego poczucia utraty dawnych wartości, których nosicielami są postaci z panteonu narodowego. Na przeciwnym biegunie wyeksponowana jest poetycka refleksja na temat zmienności i nietrwałości dziejów oraz niepewności modelu idealizacyjnego w interpretacji narodowej przeszłości. Ujęta została również strategia podmiotowej roli świadka i współuczestnika historii narodowej, która umożliwia ponowną empirię znaczących czasów narodowowyzwoleńczych. Ponadto opisane są oryginalne funkcje obrazowania narodowych herosów znanych z kart literatury pamiątkarsko-dokumentalnej i publicystycznej Zachariego Stojanowa, odsyłające do modeli ideowo-estetycznych średniowiecznego piśmiennictwa cerkiewnego oraz epoki odrodzenia narodowego.

W części drugiej tego rozdziału monografii (s. 199–227) moja uwaga koncentruje się na stworzonej przez Aleka Konstantinowa postaci Gania. Liczne próby odczytania jego wizerunku bazują na ironicznej destrukcji tradycyjnych modeli interpretacyjnych odwołujących się do zespołu pojęć inspirowanych psychoanalizą, dekonstrukcją i postmodernizmem. Cechuje je intertekstualna dezawuacja hierarchii narodowych wartości opartych na totalizującym korelacie pojęciowym, ukształtowanym w epoce odrodzenia narodowego oraz krytyczne wartościowanie elementów tradycji literackiej. W przedstawionej analizie szczególną uwagę zwrócono na formuły ironicznej konfrontacji z utrwalonym wyobrażeniem o Ganiu jako uniwersalnej wykładni „bułgarskości”, które przeplatają się z poczuciem traumatycznego wstydu, płynącym z nieadekwatności bałkańsko-orientalnego habitusu w świecie cywilizacji zachodniej. W nowej odsłonie postać Gania zyskała oblicze everymana ubezwłasnowolnionego i mentalnie ograniczonego, noszącego piętno i traumę, doświadczającego tragizmu XX-wiecznej historii, niezdolnego do adaptacji, zwłaszcza w odniesieniu do ideologicznych rekonfiguracji.

Ostatni rozdział *Nieodległa traumatyczna przeszłość* (s. 229–308) zawiera analizy lirycznych obrazów BRL-u, (post)transformacji i emigracji. Ujęte w lirycznych wizjach historyczne dziedzictwo drugiej połowy XX wieku rozpatrywane jest w kategoriach tradycji skażonej i tyranii. Konstrukcja podmiotu lirycznego wskazuje na rolę świadka lub przedstawiciela postpamięci, którego pozycja umożliwia refleksję wokół grozy i wynaturzeń ideologii. Poetyckie obrazowanie interpretowane jest w kontekście funkcjonowania antykomunistycznego dyskursu społecznego, który tworzy i uaktualnia traumatyczną pamięć o zbrodniach oraz okrucieństwach totalitaryzmu, poddaje krytyce ówczesną władzę oraz dokonuje ironicznej dekonstrukcji ideologicznego języka.

W tej części pracy proces tworzenia traumatycznej pamięci o bułgarskiej (post)transformacji ujmowany jest z perspektywy doświadczenia opresji społecznej, powszechnej niesprawiedliwości, biedy i deprawacji we współczesnym państwie, zwłaszcza w metropolitalnej przestrzeni Sofii. Uwidaczniają się paralele z poezją proletariacką, twórczością ekspresjonistyczną i awangardową, które zostały odkryte w dominantach ideowych – motywach zbuntowanego robotnika, kapitalistycznego wyzysku, rewolucyjnego buntu i nienawiści. Fascynacje estetyką postmodernistyczną manifestują się w poetyckich przedstawieniach stolicy jako miasta obcego, nieswojego, dziwaczного, demonicznego, siedliska zła i rozpaczy. W wątkach

egzystencjalistycznych rzeczywistość sofijaska jest pełna absurdu, odczłowieczenia, zaś mieszkańcy niczym marionetki pozostają w opresji władzy. Wizje (post)transformacji dyskredytują „pokojową tranzycję”, kwalifikują pozorne przemiany niczym kolejną katastrofę w dziejach bułgarskich. Uobecniają się kryzys historyczności, nieurzeczywistnione idee wolności, sprawiedliwości społecznej i bułgarskiej demokratycznej państwowości oraz niedostatek moralnego rozliczenia z przeszłością komunistyczną. Bohaterowie czasów przemiany są bezrefleksyjni, zniewoleni i zdeprawowani, zaś ich biografie dopełniają obrazy patologicznych mechanizmów społeczno-politycznych w funkcjonowaniu państwa.

Dociekania nad najnowszymi poetyckimi wizjami emigracji ekonomicznej zostały zainspirowane topiką odrodzeniową, która zrównuje wyjazd z porzuceniem i zdradą ojczyzny, oderwaniem od korzeni tradycji, destrukcją tożsamości narodowej i sprzeniewierzeniem wartościom rodzimym. Na płaszczyźnie kulturowej spotkanie z Innym wywołuje nie tylko poczucie obcości wobec nieznanego, lecz także atawistyczny strach, co stanowi poetycki komentarz do najnowszych zjawisk migracyjnych.

W podsumowaniu (s. 309–321) wskazuję na heterogeniczne funkcje tekstu lirycznego jako nośnika pamięci kulturowej i traumatycznej, czyli źródła modeli, schematów i wyobrażeń o przeszłości, które ujawniają ogromny potencjał literatury w zakresie tworzenia, przypominania oraz rewidowania paradygmatu bułgarskiej ojczyzny. Pomnażanie zasobów pamięci, ożywianie, rewizja czy rekonstrukcja znaczeń odbywa się na drodze kolejnych odczytań, nowych kontekstów i postaw wobec narodowego kanonu literackiego, a także tradycji kulturowej. Dla współczesnych poetów stałym punktem odniesienia w aspektach aktywacji, kontestacji, afirmacji, odrzucenia czy rekonstrukcji koncepcji tego, co rodzime, pozostała szczególnie epoka odrodzenia narodowego z jej ideowymi oraz stylistycznymi modelami heroizmu, moralności, sprawiedliwości społecznej i wspólnotowej identyfikacji.

Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Moja działalność naukowo-badawcza wiąże się z okresem studiów bułgarystycznych, a następnie prac nad rozprawą doktorską i habilitacyjną. Łączy je główny obszar dociekań naukowych, którym jest literatura bułgarska z wyraźnym uwypukleniem studiów nad liryką. W swoich badaniach koncentruję się w szczególności na tematach oscylujących wokół twórczości poetyckiej po 1989 roku

w perspektywie pamięci kulturowej i traumy, poezji drugiej połowy XX wieku, emigracji zewnętrznej i wewnętrznej, dorobku pisarskiego Stanisława Stratiewa, recepcji literatury bułgarskiej w Polsce.

Książka *Pamięć kulturowa a symptomy traumy. Idea ojczyzny w liryce bułgarskiej po 1989 roku* jest pokłosiem moich kilkuletnich badań, których wybrane wątki przedstawiłam w formie referatów na konferencjach naukowych oraz opublikowałam w artykułach. W opracowaniu *Dychotomia pamięci w postkomunistycznej Bułgarii* opisuję złożony stosunek społeczeństwa bułgarskiego do pamięci i przeszłości po przełomie demokratycznym z 1989 roku. Wypracowanie modelu rozliczenia z traumatycznym dziedzictwem komunizmu podzieli wspólnotę narodową na dychotomiczne grupy pamięci. Tworzone polityki pamięci, nieposiadające wyraźnego umocowania instytucjonalnego, dotyczą postaw retribucji oraz rekoncylacji. Społeczeństwo bułgarskie charakteryzuje się jednoczesnym niedostatkiem i nadmiarem pamięci o przeszłości. Dochodzi do różnicowania się pamięci zbiorowej, mnożenia konfliktów o interpretację minionego okresu oraz fragmentacji pamięci, co doprowadza do pogłębiających się antagonizmów i kryzysów społecznych. Złożony charakter relacji z przeszłością narodową, dziedzictwem kulturowym i tradycją manifestuje się również w twórczości literackiej. W cyklu artykułów wokół liryki Ani Iłkowa podejmuję kwestie tożsamości narodowej i kulturowej, które wskazują na nietrwałość modeli identyfikacyjnych oraz potrzebę dialogu i rewizji wspólnej pamięci o przeszłości oraz elementach dziedzictwa kulturowego. Opisuję również strategie liryczne tego twórcy polegające na kreacji symbolicznej przestrzeni ojczystej w odwołaniu do rodzimych miejsc i krajobrazów pamięci, motywów literackich, mitów oraz toposów narodowych (*Kwestie tożsamości narodowej i kulturowej w twórczości poetyckiej Ani Iłkowa* oraz *Poetyckie miejsca i obrazy pamięci. Ojczyzna symboliczna w twórczości Ani Iłkowa*). Traktowanie współczesnych tekstów lirycznych w kategorii nośników pamięci kulturowej prowadzi do wniosków o istotnej roli literatury w odświeżaniu narodowej przeszłości, afirmacji bohaterów narodowych, dialogu z tradycją literacką, pomnażaniu znaczeń przeszłości oraz rejestrowaniu zmian zachodzących w obszarze pamięci kulturowej (*Българската поезия през 90-те години на XX век и културната памет*). Z kolei interpretacja pamięci traumatycznej w liryce bułgarskiej (Ani Iłkow, Bożydar Bogdanow, Płamen Dojnow i Bojko Penczew), oparta na socjologicznej koncepcji traumy, wskazuje na przymus repetycji oraz aktualizowania traum oraz kompleksów cywilizacyjnych

utrwalonych w zbiorowej pamięci (*Pamięć traumatyczna w poezji bułgarskiej lat 90. XX wieku*). Problematykę dekonstrukcji przestrzeni rodzimej poruszam w tekście *Metafora „rzucenia w zmiersch” w poezji Płamena Antowa*. Wskazuję w nim na stan ontologicznej bezdomności i poczucie paradoksów w procesie zniekształcania tradycyjnego rozumienia ojczyzny. Ujęta w znak pustki i sztuczności powoduje wykorzenie, które w liryce Antowa określone zostało metaforycznie „rzuceniem w zmiersch”. W artykule „*Nowa poezja polityczna*” i „*nowa poezja społeczna*” – *projekty bułgarskie z początków XXI wieku* podkreślam znaczenie liryki wyłaniającej się w ramach najnowszych zjawisk literackich: nowej poezji politycznej i nowej poezji społecznej, które potwierdzają potrzebę przywrócenia silnej pozycji podmiotu wypowiedzi lirycznej w kryzysowych warunkach postkomunistycznej rzeczywistości. Tezę tę potwierdzają interpretacje liryki Płamena Dojnowa zogniskowane wokół genezy, urzeczywistniania i krytycznego wartościowania mnemotoposu wolności. Takie odczytanie poezji pomaga w zrozumieniu wschodnioeuropejskich procesów (post)transformacji, transkulturacji, migracji, globalizacji, na które nakładają się traumatyczne doświadczenia z (nazistowskiej i komunistycznej) przeszłości (*За присъствието на българската поезия в Полша* oraz *Мнемотопос на свободата в българо-полския межкултурен диалог Płamen Dojnow, Sofia Berlin*). Analizę poetyckich wizji Sofii oparłam na twórczości Złatomira Złatanowa, Ani Iłkowa, Edwina Sugarewa oraz Władimira Sabourina (*Obrazy Sofii w poezji bułgarskiej u schyłku XX i na początku XXI wieku*). W tekstach lirycznych dominuje kryzysowe oblicze miasta o typie postindustrialnym, naznaczonego wysokim stopniem destrukcji ekonomiczno-społecznej, co urzeczywistnia się podmiotowej strategii doświadczenia obcości i dziwaczności przestrzeni. Dostrzegalne są również istotne znaczenia kulturowe, historyczne i literackie składające się na palimpsest stolicy odczytywany poprzez jej dziejowe, materialne i tekstowe znaki.

Obok prac skupionych na liryce po 1989 roku dwa teksty poświęciłam poecie Christowi Botewowi. W pierwszym opisuję ukształtowanie się dojrzałego paradygmatu poezji odrodzeniowej. Stanowi on model patriotyczno-budzicielski, budowany jest na wyraźnych inspiracjach pieśnią ludową i wytwarza istotne wzorce ideowo-estetyczne dla procesu rozwojowego poezji bułgarskiej (*Charakterystyka paradygmatu bułgarskiej poezji odrodzeniowej – przykład twórczości Christo Botewa*). Kolejny artykuł *Hadzi Dimityr Christo Botewa – obce elementy kulturowe w polskich przekładach* stanowi omówienie strategii przekładowych i funkcji elementów obcych kulturowo w balladzie

Botewa *Hadzi Dimityr* na język polski. Uwzględnione zostały topograficzne, historyczne i mitologiczne realia bułgarskie, które są trudno przyswajalne przez polskiego czytelnika, jak i sposób ich poetyckiego uogólnienia w kolejnych polskich przekładach ballady Botewa.

Z kolei w artykule *Procesy europeizacji kultury i literatury bułgarskiej w epoce modernizmu* opisuję asymilację zachodnich wzorów kulturowych i literackich w okresie bułgarskiego modernizmu, co przesądziło o wykształceniu jego złożonej binarnej/unifikacyjnej struktury, która łączy perspektywę uniwersalną z patriotyczno-narodową.

Jeden z ostatnio powstałych tekstów jest poświęcony tematyce Morza Czarnego w liryce burgaskiego poety Christa Fotewa (*Czarnomorskie wizje w liryce Christa Fotewa*). Wskazane zostały różnorodne sposoby kreacji wybrzeża, Burgasu, portu, mieszkańców, przybyszów i wód morskich. Uwaga zostaje skupiona na subiektywnej identyfikacji z miejscem i strategii tworzenia czarnomorskiej przestrzeni symbolicznej, metaforycznej, wyobrażeniowej, geograficznej i historycznej.

Kolejna płaszczyzna badawcza wiąże się z zagadnieniami bułgarskiego ruchu dysydenckiego, emigracji zewnętrznej i wewnętrznej oraz literatury emigracyjnej, a więc obszarów, które dotychczas nie zostały wystarczająco opisane w literaturoznawstwie bułgarystycznym. Pierwsze z publikowanych przeze mnie prac zostały poświęcone twórczości poetyckiej emblematycznego współczesnego bułgarskiego twórcy – Konstantina Pawłowa. Należał on do pokolenia kwietniowców, które debiutowało na początku postalinowskiej odwilży. Zakaz publikacji twórczości lirycznej nadały mu status emigranta wewnętrznego. W książce *Formuły absurdu w twórczości poetyckiej Konstantina Pawłowa* oraz artykułach *Sposoby kreacji podmiotu lirycznego w poezji Konstantina Pawłowa*, *Obrazy czasu w twórczości poetyckiej Konstantina Pawłowa* podejmuję temat poety zmuszonego przez system do milczenia, jego powrotu i nowego odbioru po przełomie demokratycznym. Analiza i interpretacja liryki Pawłowa oparte są na pryzmacie formuł absurdu oraz dowodach na korzystanie z groteski i ironii elegijnej dla wyrażenia nonsensów otaczającej rzeczywistości. Tytułowa kategoria absurdu jest sugestywnie obrazowana poprzez motywy śmierci, bezsilności, zniewolenia, cierpienia, strachu i destrukcji. Do opisu warstwy ideowej wykorzystano narzędzia i język właściwe filozofii egzystencjalistycznej i metodom hermeneutycznym. Wyeksponowane aspekty filozoficznego personalizmu oraz kwestie moralne odnoszą się do fundamentalnej dla

poezji Pawłowa kategorii wolności. Warto dodać, że moja książka, ze względu na opóźnioną recepcję twórczości Konstantina Pawłowa już po przełomie 1989 roku, była jedną z pierwszych publikacji monograficznych literaturoznawstwa bułgarystycznego poświęconych jego liryce.

W kręgu moich zainteresowań znajdują się również zagadnienia specyfiki emigracji zewnętrznej rozpatrywane na przykładzie postawy i dokonań twórczych bułgarskich intelektualistów-banitów Dimityra Boczewa oraz Lubomira Kanowa. W odniesieniu do tekstów eseistycznych i prozatorskich Boczewa zostały opisane: status emigranta politycznego, rozumienie emigracji w kategoriach wolnościowych i moralnościowych oraz trudne wspomnienia o utraconej ojczyźnie. W przypadku prozy Kanowa uwypuklono jej afabularny charakter, bogatą semantykę wynikającą z wysokiego stopnia metaforyzacji tekstów, a także wielopoziomowe konstrukcje ideowe wskazujące między innymi na trudne doświadczenie historyczne łągudzone świadomością ironiczną (*Emigracja jako przemiana – na podstawie twórczości prozatorskiej i eseistycznej Dimityra Boczewa, Wspólnotowe bycie razem – na przykładzie noweli „Z dolnej części horyzontu” Lubomira Kanowa, Bułgarska proza emigracyjna lat 90. XX wieku – przykład Lubomira Kanowa*). Uzupełnieniem tego cyklu tekstów jest artykuł *Kilka uwag o dysydenctwie oraz literaturze antytotalitarnej w Bułgarii*, w którym jest przedstawiona typologia zjawisk i postaw artystycznych pozostających poza oficjalnym nurtem literatury ideologicznej w okresie 1944–1989. Opisuję ruchy dysydenckie oraz dysydencką literaturę emigracyjną, a także rewidujący dla kanonu fakt istnienia twórczości alternatywnej i antytotalitarnej. Takie podejście daje szansę na nowy ogląd procesu historycznoliterackiego w Bułgarii minionego okresu, dzięki podkreśleniu mało znanych i pomijanych obszarów dokonań artystycznych.

Cykl artykułów poświęcony twórczości dramaturga i prozaika Stanisława Stratiewa rozpoczyna opis anatomii małego miasta jako typowego środowiska w procesie dojrzewania młodego bohatera, co wpisuje się w tak zwany nurt inicjacyjny prozy bułgarskiej lat 70. minionego wieku. Nobilitacja bułgarskiej prowincji, zgodna z modelem kultury narodowej i twórczości odrodzeniowej, oparta została na rustykalnych opisach piękna natury, wskazaniu atrybutów rodzimości, bliskości, wspólnotowości oraz sugestii poczucia pełnego zakorzenienia głównego bohatera w przestrzeni rodzimego miasta. Nie bez znaczenia pozostała konfrontacja peryferii z cywilizacyjnym centrum – Sofią, które pozostaje wymownym znakiem obcości

(*Rodzima przestrzeń małego miasta w twórczości bułgarskiego twórcy Stanisława Stratiewa*). W aspekcie strategii dramaturgicznych poszerzeniu ulega *spectrum* badawcze i obok kategorii satyry oraz groteski, na których bazowały dotychczasowe analizy twórczości Stratiewa, zwracam uwagę na zagadnienia moralne i światopoglądowe płynące z odniesienia do ideologicznych układów, a także inspiracje pochodzące ze wschodnioeuropejskich koncepcji teatru absurdu (*Teatr absurdu jako źródło inspiracji w twórczości dramaturgicznej Stanisława Stratiewa, Absurd, groteska i satyra: strategie dramaturgiczne w twórczości Stanisława Stratiewa*). Z kolei w artykule *Doświadczenie pustki we współczesnym dramacie bułgarskim* zawarto opis kondycji bohaterów przechodzących przez doświadczenie pustki na podstawie tekstów dramaturgicznych Stanisława Stratiewa, Georgiego Gospodinowa i Elina Rachnewa. Twórcy ci dążą do ukazania empirii pustki jako stanu typowego dla świadomości nowoczesnej/ponowoczesnej, której towarzyszy poczucie niespełnienia, porażki, bezsilności, zmarnowania szans i połowiczności istnienia. Innym ujęciem są literackie świadectwa osamotnienia i tragizmu człowieka u schyłku życia kreślone w odniesieniu do tekstów Wiktora Paskowa i Stanisława Stratiewa. Egzystencjalne doświadczenia późnej starości rozważane są na płaszczyźnie ontologicznej, społecznej, kulturowej oraz symboliczno-metaforycznej (*Doświadczenie przemijania i starości w twórczości Wiktora Paskowa i Stanisława Stratiewa*). W artykule *Преподаване на драматургията на Станислав Стратиев в контекста на българо-полския интеркултурен диалог* przedstawiam własne strategie nauczania dramaturgii Stratiewa i procedury postępowania z wykorzystaniem dialogu międzykulturowego polsko-bułgarskiego w ramach historii literatury bułgarskiej na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

Osobną grupę w moim dorobku stanowią artykuły dotyczące recepcji literatur, publikowane w czasopiśmie „Przekłady Literatur Słowiańskich”, które zostało założone przez prof. Bożenę Tokarz w 2009 roku w Zakładzie Teorii Literatury i Translacji Instytutu Filologii Słowiańskiej na Wydziale Filologicznym UŚ. Celem opracowań jest wskazanie prawidłowości w zakresie recepcji literatury bułgarskiej w Polsce (w mniejszym stopniu polskiej w Bułgarii), roli instytucji życia literackiego kultury przyjmującej: wydawnictw, krytyki literackiej i czasopism. Na wyłaniający się obraz obcej twórczości niejednokrotnie wpływają wybory tłumaczy i czynniki ekonomiczne, w tym prawa rynku wydawniczego (*Przekłady książkowe bułgarsko-polskie i polsko-bułgarskie w latach 2007–2013, Na tropie literatury bułgarskiej w Polsce w 2015 roku*).

Dialog międzykulturowy jest kreślony na przykładzie polskiej i bułgarskiej recepcji dorobku poety Nikołaja Kynczewa, zaś prezentacja intensywnej obecności twórczości Olgi Tokarczuk w Bułgarii pozwala odkryć mechanizmy promocji, strategie wydawnicze, rolę tłumaczy oraz refleksji literaturoznawczej i krytycznej pobudzające zainteresowanie czytelników (*Twórczość poetycka Nikołaja Kynczewa w Bułgarii i Polsce, Recepcja twórczości Olgi Tokarczuk w Bułgarii*).

Refleksji nad odbiorem twórczości literackiej towarzyszyły sporządzane na przestrzeni 10 lat szczegółowe zestawienia bibliograficzne przekładów literatury bułgarskiej w Polsce po 1990 roku z uwzględnieniem tytułów oryginalnych i zawartości publikacji (*Bibliografia przekładów literatury bułgarskiej w Polsce w latach 1990–2006, Bibliografia przekładów literatury bułgarskiej w Polsce w latach 2007–2012, Bibliografia przekładów literatury bułgarskiej w Polsce w 2013 roku, Bibliografia przekładów literatury bułgarskiej w Polsce w 2014 roku, Bibliografia przekładów literatury bułgarskiej w Polsce w 2015 roku, Bibliografia przekładów literatury bułgarskiej w Polsce w 2017 roku, Bibliografia przekładów literatury polskiej w Bułgarii w 2018 roku, Bibliografia przekładów literatury bułgarskiej w Polsce w latach 2019–2020*). Bibliografie stanowią funkcjonalne kompendia informacyjne i mogą zostać wykorzystane w badaniach komparatystycznych.

Kolejnym elementem mojej dotychczasowej aktywności naukowej są omówienia studiów bułgarystycznych i sławistycznych publikowane na łamach pism „Pamiętnik Słowiański” i „Przekłady Literatur Słowiańskich”. Zreferowana zawartość publikacji posiada funkcję informacyjno-analityczną i obejmuje wskazanie przedmiotu oraz celu studium, opis struktury, a także prezentację zasadniczych wniosków badawczych. Opracowania te dotyczą monografii Grażyny Szwat-Gyłybowej – *Haeresis Bulgarica w bułgarskiej świadomości kulturowej XIX i XX wieku*, Ilii Paczewa – *Gatunek, kreacja, tożsamość: poetyka powieści Iwana Wazowa Pod jarzmem* oraz tomu zbiorowego – *Literatury słowiańskie po roku 1989*, Tom III, *Podmiotowość* pod redakcją Barbary Czapik-Lityńskiej. Z kolei celem komentarza do tematycznego numeru czasopisma „Postscriptum Polonistyczne” jest wskazanie wielopłaszczyznowych dokonań bułgarskiej polonistyki. Wśród opublikowanych przeze mnie tekstów znalazła się również prezentacja sylwetki naukowej i osiągnięć badawczych przedwcześnie zmarłej prof. Iskry Likomanowej.

Sporządziłam również sześć niepublikowanych i anonimowych recenzji artykułów dla następujących czasopism: „Zeszyty Cyrylo-Metodiańskie”, „Bibliotekarz Podlaski”, „Litteraria Copernicana”, „Slavia Meridionalis”.

Ponadto współredagowałam i opracowałam pokonferencyjne wydanie czasopisma studenckiego „Noviny Slawia”.

Podsumowując: jestem autorką 2 monografii, 9 rozdziałów w monografiach naukowych, 20 artykułów w czasopismach naukowych, 8 zestawień bibliograficznych, 5 omówień naukowych i współredaktorką 1 numeru pisma studenckiego.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Odbyłam staże naukowo-badawcze na bułgarskich uniwersytetach im. Klimenta Ochrydzkiego w Sofii (2007, 2011, 2022), im. św. św. Cyryla i Metodego w Wielkim Tyrnowie (2014) oraz im. Paisija Chilendarskiego w Płowdiwie (2019). Stypendia były przyznawane przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej (później Narodową Agencję Wymiany Akademickiej) w ramach programu współpracy między Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji i Nauki Republiki Bułgarii. Zagraniczne pobyty umożliwiły mi pozyskanie materiałów badawczych niedostępnych Polsce, wymianę myśli naukowej i doświadczeń, nabywanie nowej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji kulturowych, które wykorzystuję w pracy naukowej oraz dydaktycznej. W trakcie zagranicznych wizyt odbywałam liczne kwerendy biblioteczne w Bibliotece Narodowej im. św. św. Cyryla i Metodego w Sofii, Bibliotece Narodowej im. Iwana Wazowa w Płowdiwie, Bibliotece Narodowej im. Petka Raczewa Sławejkowa w Wielkim Tyrnowie oraz bibliotekach uniwersyteckich. Efektami staży były publikacje dwóch monografii oraz artykułów w sławistycznych periodykach i rozdziałów w monografiach.

Tematyka badań obejmowała w 2007 roku twórczość Konstantina Pawłowa w kontekście poezji bułgarskiej drugiej połowy XX wieku i powiązana była z przygotowywaną rozprawą doktorską. W 2011 roku podjęłam problematykę strategii dramaturgicznych w literaturze bułgarskiej XX wieku na przykładzie twórczości Stanisława Stratiewa. Kwestie ideowo-estetycznych inwariantów modernizmu

w obszarze południowosłowiańskim (*casus* bułgarski) badałam w czasie stażu w 2014 roku w Wielkim Tyrnowie. Nie do przecenienia były liczne okazje do naukowych konsultacji z cenionymi bułgarystycznymi autorytetami, wśród których znalazły się inspirujące rozmowy z prof. Iwanem Stankowem z Katedry Literatury Bułgarskiej Uniwersytetu Wielkotyrnowskiego.

Staż naukowo-badawczy na uniwersytecie w Płowdiwie w 2019 roku poświęciłam formom pamięci we współczesnej poezji bułgarskiej, co korespondowało z pracami nad przygotowywaną monografią. Opiekunem pobytu była prof. Ljubka Lipczewa-Prandżewa z Katedry Bułgarskiej Literatury i Teorii Literatury. Główne punkty realizowanego projektu miałam okazję omówić z dr Gerginą Krystewą z Katedry Historii Literatury i Literaturoznawstwa Porównawczego, która w swojej pracy badawczej opisuje różnorodne zjawiska oraz prawidłowości typowe dla XX-wiecznej liryki bułgarskiej.

Tematyka badań na Uniwersytecie Sofijskim w 2022 roku dotyczyła pamięci o komunizmie w bułgarskiej prozie wspomnieniowej. Opiekunem stażu był prof. Nikołaj Papuczew z Katedry Literatury Bułgarskiej na Wydziale Filologii Słowiańskich. W trakcie pobytu miałam okazję zapoznać się z działalnością naukową katedry, zwłaszcza realizowanymi działaniami wokół projektu: „Tranzycja po 1989 roku – interpretacje historycznych zmian, społecznego doświadczenia i pamięci kulturowej we współczesnej literaturze bułgarskiej”, co okazało się bardzo cenne w realizacji badań wstępnych do kolejnego własnego projektu badawczego *Pamięć o komunizmie w bułgarskiej prozie wspomnieniowej po 1989 roku*. Dotyczy on bułgarskiej prozy wspomnieniowej po 1989 roku rozpatrywanej w perspektywie konstruowania pamięci o totalitarnej przeszłości. Punktem wyjścia jest ujęcie literatury w kategorię medium cyrkulacyjnego pamięci zbiorowej, co umożliwia opisanie dialogu, komunikacji i poróżnienia w ramach dychotomicznych narracji konstruowanych przez konkurujące grupy – postkomunistów i ofiary minionego systemu władzy. W tego typu tekstach uwidacznia się polaryzacja postaw wobec dziedzictwa Bułgarskiej Republiki Ludowej. Celem badań jest opis form i funkcji konkurencyjnych modeli pamięci o przeszłości. Interesują mnie następująca zagadnienia szczegółowe: czynnik autobiograficzny i światopoglądowy, uzależnienie podmiotowej pamięci od społecznych mechanizmów pamiętania i zapominania, sposoby konstruowania oraz przekazywania obrazów przeszłości. Pamięć jako kategoria interpretacyjna posłuży do opisu skomplikowanych zależności czasów historycznych i ideologii, deformacji oraz

manipulacji polityczno-społecznych, zbrodni i ograniczania wolności ludzkiej oraz dramatycznych następstw przemocy i dominacji. Odbylałam również kwerendę biblioteczną (2023) dotyczącą stanu badań nad pamięcią o czasach komunizmu w Bułgarii w Bibliotece Narodowej im. św. św. Cyryla i Metodego w Sofii, która była finansowana w ramach programu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach „Inicjatywa Doskonałości Badawczej”.

Od 2018 roku jestem członkiem Bulgarian Studies Association – organizacji stowarzyszonej z Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies (ASEEES).

Wyniki swoich badań przedstawiłam na dwudziestu konferencjach (pełna lista została zamieszczona w wykazie osiągnięć), przede wszystkim międzynarodowych bułgarystycznych i slawistycznych w ośrodkach uniwersyteckich Polsce (Warszawa, Poznań, Łódź, Kraków, Wrocław, Opole) oraz Bułgarii (Wielkie Tyrnowo, Błagoewgrad).

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Działalność dydaktyczna

W ramach działalności dydaktycznej prowadziłam różnorodne zajęcia na studiach pierwszego i drugiego stopnia (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, lektoraty) w ramach kierunku filologia słowiańska, a w roku akademickim 2023/2024 również na kierunku międzynarodowe studia polskie. W dotychczasowej pracy nauczalam m.in. następujących przedmiotów: historia literatury bułgarskiej, historia literatur słowiańskich (zachodnich i południowych), kultura Słowian (zachodnich i południowych), kultura Słowian południowych, wstęp do literaturoznawstwa, krytyka literacka, komparatystyka literacka, przekład literacki, recepcja literatur słowiańskich w Polsce, teoria przekładu, historia Słowian, wybrane zagadnienia z historii Słowian południowych, wykład monograficzny: Bałkany, analiza słowiańskich tekstów kultury, wstęp do filologii słowiańskiej, praktyczna nauka języka bułgarskiego (fonetyka i ortografia, rozumienie i interpretacja tekstu mówionego i pisanego, konwersacja), tłumaczenie ustne z języka bułgarskiego, tłumaczenie pisemne z języka bułgarskiego.

Recenzowałam siedemnaście prac licencjackich i cztery magisterskie oraz byłam członkiem siedmiu komisji egzaminów dyplomowych.

Istotnym doświadczeniem związanym z nauczaniem był wyjazd dydaktyczny (6.05–10.05.2019) w ramach Erasmus+ na Uniwersytet Masaryka w Brnie, gdzie wygłosiłam wykłady dla studentów bułgarystyki zogniskowane na tematyce liryki drugiej połowy XX wieku.

Innym aspektem mojej aktywności dydaktycznej były zajęcia kierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych. Na podstawie umowy o współpracy dydaktycznej między Uniwersytetem Śląskim w Katowicach a Zespołem Szkół nr 4 im. Komisji Edukacji Narodowej w Zabrze, w terminie 27.02.2013–4.03.2013, zorganizowałam dla uczniów na terenie szkoły kurs języka bułgarskiego, który obejmował 15 godzin dydaktycznych na poziomie A1. Wsparcie dla Zespołu Szkół Budowlanych im. Powstańców Śląskich w Katowicach polegało na organizacji i przeprowadzeniu szkolenia na Wydziale Filologicznym UŚ dla uczniów przygotowujących się do udziału w zagranicznych praktykach zawodowych w Sofii w ramach programu Erasmus+. Program zajęć obejmował podstawowy kurs języka bułgarskiego, elementy realioznawcze i socjokulturowe oraz informacje praktyczne dotyczące Bułgarii (marzec 2015).

Dla podniesienia kompetencji dydaktycznych odbyłam szkolenie podstawowe: „Tutoring – edukacja spersonalizowana na uniwersytecie” w dniach 14.05–15.05.2020. Celem spotkań było zapoznanie z założeniami tutoringu oraz przegląd jego przykładowych narzędzi. Ukończyłam również kurs „Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy nauczyciela”, którego organizatorem był Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (2020), a nabyte umiejętności wykorzystywałam w nauczaniu podczas pandemii oraz w ramach modułów prowadzonych z pomocą metod i technik kształcenia na odległość.

Średnia ocen z dotychczas przeprowadzonych ankiet studenckich wynosi 4,85. Zostałam wyróżniona przez Samorząd Studencki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach za najwyższą średnią uzyskaną z ankietyzacji za rok akademicki 2013/2014.

Działalność organizacyjna:

W ramach uczelnianych obowiązków organizacyjnych podejmowałam różnokierunkowe działania, które wspierały proces kształcenia studentów oraz uniwersytecką współpracę międzynarodową.

Byłam członkiem Kierunkowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia w Instytucie Filologii Słowiańskiej w bloku kulturoznawczym (w roku akademickim 2014/2015).

Brałam udział w opracowywaniu nowej specjalności studiów stacjonarnych drugiego stopnia na kierunku filologia słowiańska (2021). Uczestniczyłam w pracach uaktualniania i doskonalenia programu studiów stacjonarnych pierwszego stopnia, powiązanych z wprowadzaną ogólnouczelnianą reformą dydaktyki (2023). Działania obejmowały między innymi: koncepcję studiów, opracowanie programu studiów, opisy modułów prowadzące do osiągnięcia kierunkowych efektów kształcenia, wymiar godzinowy i formy zajęć, formy zaliczania.

Pełniłam funkcję opiekuna grupy na kierunku filologia słowiańska w latach akademickich: 2007/2008, 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024.

Opracowałam harmonogram zajęć dydaktycznych w Instytucie Filologii Słowiańskiej na semestr letni roku akademickiego 2011/2012 oraz semestr zimowy i letni w latach akademickich: 2012/2013 i 2013/2014.

W 2018 roku byłam sekretarzem Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej dla kierunku filologia słowiańska w ramach studiów pierwszego i drugiego stopnia.

W okresie 1.10.2016–30.09.2019 sprawowałam funkcję koordynatora wydziałowego programu Erasmus+. Od 1.10.2019 roku jestem wydziałowym koordynatorem ds. współpracy międzynarodowej. Do moich obowiązków należą: inicjowanie i koordynowanie zawierania umów z partnerami zagranicznymi (m.in. uniwersytetami w Czechach, Słowacji, Słowenii, Chorwacji, Serbii, Macedonii Północnej, Bułgarii, Grecji, Bośni i Hercegowinie, Czarnogórze); informowanie pracowników i studentów wydziału o celach, możliwościach oraz zasadach organizacyjnych programu Erasmus +, programów NAWA i CEEPUS; branie udziału w procedurze kwalifikacji studentów na stypendia programów; pomaganie w sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych i porozumienia o programie studiów odbywanych w uczelni partnerskiej, weryfikowanie ewentualnych zmian; zatwierdzanie, w porozumieniu z dziekanem, programu studiów oraz wykazu zaliczeń; przygotowanie przyjęcia zagranicznych studentów; weryfikacja, wprowadzanie i aktualizacja danych w systemie USOS. Koordynuję przyjazdy nauczycieli

akademickich oraz pracowników administracyjnych na szkolenia i w celach dydaktycznych w ramach podpisanych umów międzyinstytucjonalnych.

Działalność popularyzująca naukę:

Prowadziłam działalność popularyzującą bułgarystykę i sławistykę w siedzibie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i poza jej murami. Współorganizowałam dni kultury bułgarskiej dla studentów Wydziału Filologicznego w Sosnowcu oraz zapraszanych uczniów szkół średnich w latach: 2012, 2013, 2014 i 2015. W ramach spotkań odbywały się wykłady gości zagranicznych z uniwersytetów im. Klimenta Ochrydzkiego w Sofii oraz im. św. św. Cyryla i Metodego w Wielkim Tyrnowie, prelekcje przedstawicieli Bułgarskiego Instytutu Kultury w Warszawie, spotkania z autorami, projekcje filmów, otwarcie wystaw, warsztaty i wykłady o tematyce bułgarystycznej. W 2018 roku na Wydziale Filologicznym w Sosnowcu zorganizowałam dzień kultury bułgarskiej o tematyce „Nesebyr – bogactwo dziedzictwa kulturowego” we współpracy z Miastem Chorzów oraz Gminą Nesebyr. Zaprezentowano wówczas projekcje filmów, wystawę na temat dziedzictwa kulturowego czarnomorskiego miasta oraz prelekcje zaproszonych gości z urzędu miasta w Nesebyrze.

W 2012 roku zaplanowałam i przygotowałam na Wydziale Filologicznym UŚ w Sosnowcu dzień otwarty Instytutu Filologii Słowiańskiej. Scenariusz spotkań zakładał zapoznanie uczniów szkół ponadgimnazjalnych z ofertą edukacyjną IFS, programami nauczania, możliwościami stypendialnymi, sylwetką absolwenta oraz promocję kierunku filologia słowiańska. Podobne działania podejmowałam w kolejnych latach. W ramach dnia otwartego Instytutu Filologii Słowiańskiej w 2016 roku wygłosiłam wykład popularyzujący naukę dla zaproszonych uczniów szkoły średniej o tematyce *Wynalazek Słowian – cyrylica*. Z kolei w 2018 roku współprowadziłam quiz *Bułgaria? Dlaczego nie!?* w czasie dni otwartych Wydziału Filologicznego UŚ.

Działania popularyzujące sławistykę podejmowałam również w ramach organizowanego cyklicznie i z dużym rozmachem Śląskiego Festiwalu Nauki, którego pomysłodawcą i głównym organizatorem jest Uniwersytet Śląski w Katowicach. Na czwartą edycję festiwalu (2020) przygotowałam i współrealizowałam zajęcia „Głagolica i cyrylica – *czym to się je?*”. Warsztaty alfabetów słowiańskich”, w których wzięli udział ósmoklasiści z katowickiej szkoły podstawowej. W czasie szóstej edycji festiwalu (2022) miałam okazję współprowadzić cieszący się zainteresowaniem

odbiorców wykład „Opowieść o średniowiecznej herezji – ruch bogomiłów w Bułgarii”.
Na tegoroczną jego odsłonę (2024) przygotowałam prezentację „Koledari, surwakari,
kukeri – z bułgarskiej obrzędowości cyklu dorocznego”.

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje,
ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

W 2019 roku otrzymałam Nagrodę Rektora Srebrny Krzyż Zasługi dla
Uniwersytetu Śląskiego.

.....

(podpis wnioskodawcy)